

Vadarnas näbbar – sinnrika redskap

Roskarlen använder sin korta, kraftiga näbb för att leta efter föda bland tång och under småsten. Beteendet har givit den dess engelska namn *turnstone* (stenvändaren).

Enkelbeckasinen söker föda genom att borra ned sin långa näbb i gyttjan. Med särskilda känselreceptorer, på den mjuka näbbspetsen, känner den efter maskar och andra byten.

Med sina långa ben kommer *skärfläcken* en bra bit ut från stranden. Där söker den efter kräftdjur och andra småkryp, genom att hastigt vispa den uppåtsvängda näbben fram och tillbaka.

Storspovens kraftigt krökta näbb är ett utmärkt redskap till att plocka sandmaskar ur deras U-formade gångar.

Strandskatans röda näbb är ett kraftfullt verktyg, som används till att bända upp levande musslor och ostron. Denna förmåga har gett arten dess engelska namn *oystercatcher*.

Hallandskusten – mitt emellan Arktis och Afrika

Längs Hallandskusten finns några av Nordeuropas viktigaste rastlokaler för flyttfågel. Våtmarker, havsstrandängar och grunda laguner erbjuder mat och vila för trötta fåglar. Här kan de lagra upp nya fettreserver så att de orkar med den långa färden till sommar- och vinterkvarter.

Under vår och höst rastar stora flockar med vadare på de långgrundna lerstränderna och stora mängder med änder samlas längs kusten. Det magnifika ejdersträcket, under april är en verklig sevärdhet. Detta är bara något av vad Hallandskusten kan erbjuda fågelskådare och naturvänner. Läs vidare i denna folder så får du tips om fina fågellokaler och trevliga utflyktsmål, året om.

Mer information

Getteröns Naturcentrum
Lassavägen 1, 432 93 Varberg
tel. 0340-875 10
www.getteron.com

Länsstyrelsen Halland
301 86 Halmstad
tel. 035-13 20 00
www.n.lst.se

© Text och form: Jonas Stenström. Naturcentrum AB, Stenungsund. 0303-69455. Akvareller: Nils Forshed.

Framställt på uppdrag av Länsstyrelsen Halland med finansiering från Naturvårdsverket och EU's Interreg IIC Nordsjöprogrammet.

Länsstyrelsens projektledare: Per Magnus Åhrén.

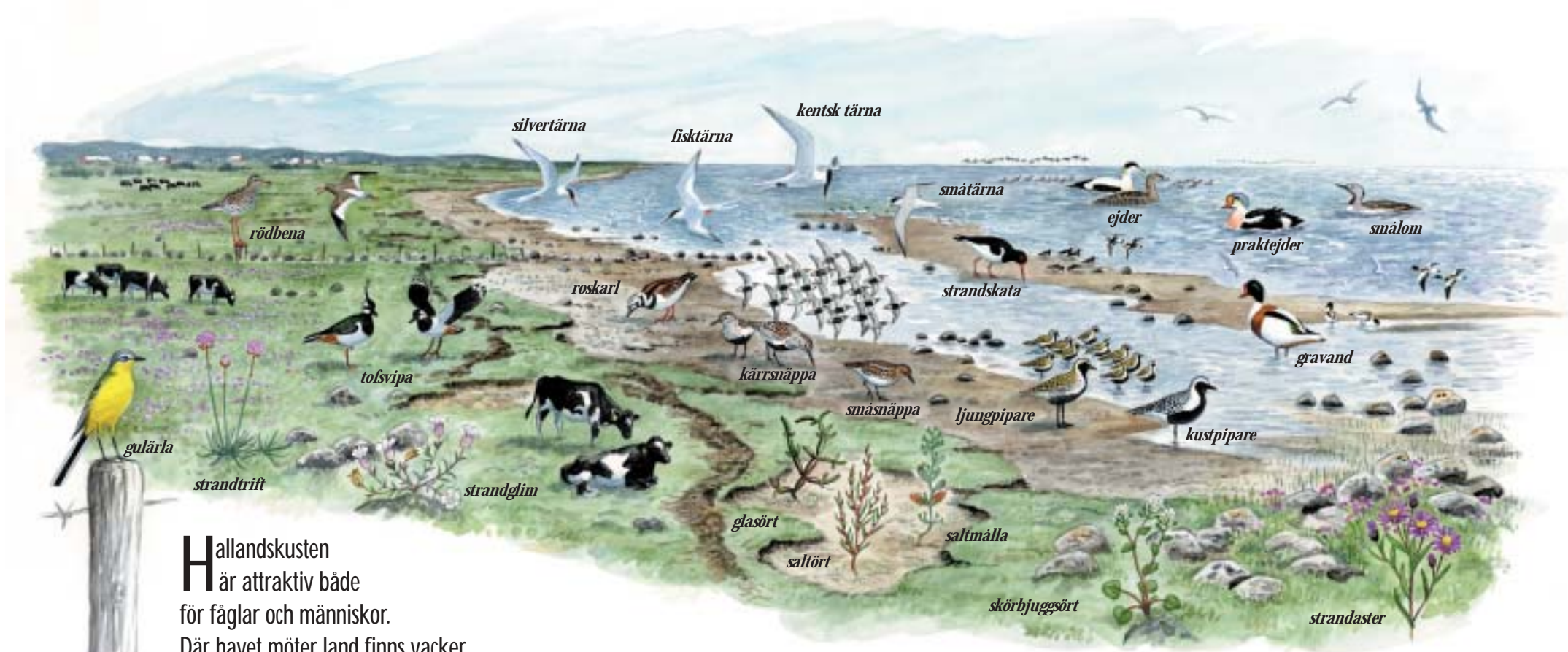

FÅGELLOKALER VID HALLANDSKUSTEN

Länsstyrelsen
Halland

Naturvård i
Hallands län

Hallandskusten är attraktiv både för fåglar och människor. Där havet möter land finns vacker kustnatur med betade strandängar och långgrunda stränder.

Strandängar

Långa sträckor av Hallandskusten kantas av vidsträckta, betade strandängar. Kreaturens bete är en förutsättning för strandängarnas fågelliv. Betet håller vegetationen nere och i djurens spillning lever många matnyttiga insekter. Till strandängens fågelarter hör *gulärta*, *rödbena* och *tofsvipa*. På de finaste strandängarna häckar även *sydlig kärnsnäppa*.

Havsstrandängar översvämmas tidvis av salt havsvatten vilket ställer särskilda krav på växterna. Många växter har köttiga och saftiga blad vilket är en anpassning för att kunna överleva i denna miljö. Några av strändernas mest salttåliga växter är *saltört*, *saltmålla* och *glasört*.

Tångvallar och gyttjebankar

Längs de grunda stränderna kan många häckande och rastande fåglar finna föda. I den mjuka gyttjan lever maskar, musslor och andra smådjur. I tångvallarna lever kräftdjur och mängder av insekter.

Vid detta dukade smörgåsbord stannar stora mängder med flyttande vadare för att fylla på energireserverna. Under april-maj ses flockar med arktiska vadare på väg till sina häckplatser i norr. Redan i juli börjar många fåglar vända tillbaka och det sydvändande vadaresträcket pågår ända till början av oktober. Bland vadarna är *kärnsnäppa* vanligast, ibland med hundratalet fåglar i flockarna. Andra arter som ofta ses är *mosnäppa*, *småsnäppa*, *sandlöpare*, *roskarl*, *kustsnäppa*, *sponsnäppa*, *ljunpipare*, *kustpipare* m. fl.

Revlar

Vid revlarna utanför stranden söker *gravand* och *strandskata* föda. I det grunda och uppvärmda vattnet finns gott om småkrabor, musslor och maskar. *Kentsk tärna*, *småtärna*, *fisktärna* och *silvertärna* vilar gärna ut på revlarna efter fisketurer längre ut till havs.

Havet

Över havet pågår fågelsträck året om. *Ejder* och andra änder kommer tillsammans i större flockar medan lommar och havsfåglar flyger en och en eller i smågrupper. På våren är ejdersträcket söderut (!) fantastiskt, med flera tusen ejdrar en bra dag. *Praktejder* är en sällsynt gäst som någon gång siktas i flockarna.

1 Tjolöholm

Vid Tjolöholms slott finns tidvis översvämmade strandängar med många häckande våtmarksfåglar. Under vår och höst är Kungsbackafjorden en viktig rastlokal för vadare och änder. Vintertid ses många rovfåglar och flockar av *sädgäss* betar på strandängar och åkrar. I ekskogen runt det sevärdaste slottet häckar bl. a. *stenknäck*. Utsikten är imponerande med hela Kungsbackafjorden utanför.

3 Getterön

Getterön är en av Nordeuropas förnämsta fågellokaler. Omkring 170 arter häckar eller rastar regelbundet. Bland häckfåglar kan nämnas *skärfläcka*, *brushane*, *rödspov*, *sydlig kärrensäppa*, *rödbena*, *småtärna*, *grägås*, *skägges* och *gulärta*. Under vår och höst samlas mycket stora mängder av vadare och simänder. Vintertid är Getterön tillhåll för arter som *havsörn*, *pilgrimsfalk*, *salskrake*, *kungsfiskare*, *småopping* och *rördrom*. Totalt har observerats 327 fågelarter t.o.m. år 2001. Getterön är naturreservat och väl iordningställt för besökare med flera gömslen, fågeltorn och observationsplatser. På Getterön finns också ett Naturum med café, utställning, försäljning av böcker och kikare, konferenslokal m.m. Naturum är öppet året om, vintertid endast helger.

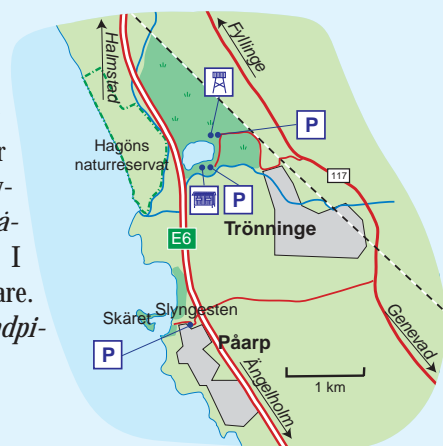
5 Morups tänge

Tillsammans med Getterön är Morups tänge västkustens bästa rastlokal för vadare. Området är mest känt för sin ypperliga vadarvik Korshamn i södra delen. Där kan man studera rastande vadare under flyttning på mycket när håll, men även i den norra viken rastar mycket fågel. Under hösten är Morups tänge en fin sträcklokal för tättingar. Glomstene är en bra plats för havsfågelskådning med chans att se *havsulor*, *liror* m.m. Vintertid syns ofta *pilgrimsfalk*, *snösparv* och *berglärka*.

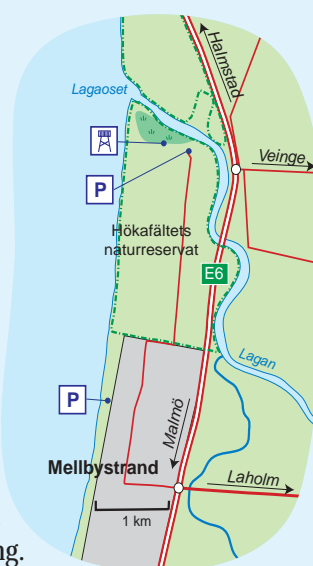
8 Påarp och Trönninge ängar

Våtmarkerna på Trönninge ängar är södra Hallands viktigaste häcklokal för vadare, bl. a. *tofsvipa*, *rödbena*, *storspov* och *skärfläcka*. Här finns också en stor koloni av *skrattnäs*. Stora mängder gäss, simänder och vadare rastar under vår och höst. På vintrarna ses mycket rovfågel. I Hagöns naturreservat häckar *fältpiplärka* och i juli rastar *småspov*. Vid Pårps strand finns en bra Obs-plats vid Slyngestenen. I lagunen innanför Skäret samlas stora flockar rastande änder och vadare. Bland häckande arter kan nämnas *rödbena*, *strandskata*, *större strandpipare*, *fisktärna* och *småtärna*.

9 Lagaoset

Där Lagan mynnar i havet finns en sötvattensstrandäng inom Hökafältets naturreservat. Vår och höst rastar tärnor, änder, sångsvanar och gäss. I vassarna häckar *skägges* och på hedmarker mot söder häckar tidvis *fältpiplärka*. I april ses ett omfattande ejdersträck från västkusten, in i Lagans dalgång och vidare mot Östersjön och till häckplatser längre norrut. I maj ses tidvis tusentals sträckande *smålommar*. Bästa platsen att se det morgontidiga smålomssträcket är rakt väster om strandhotellet i Mellbystrand, vilket också är en bra plats för havsfågelskådning.

Göteborg

Kungsbacka

Getterön

Varberg

Falkenberg

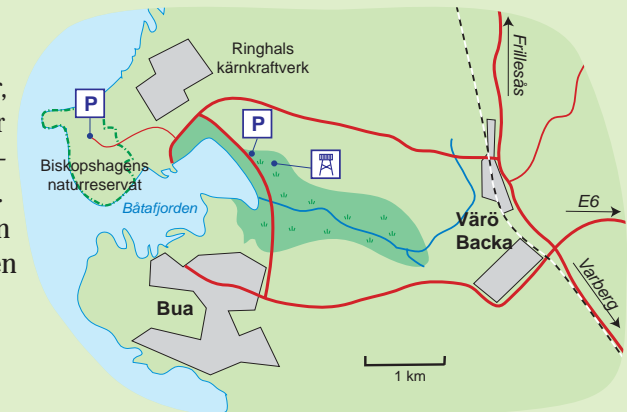
Halmstad

Laholm

Ängelholm

2 Båtafjorden

De vidsträckta strandängarna innanför Båtafjorden är, jämte Getterön, västkustens viktigaste häckningslokal för våtmarksfåglar. Bland häckande arter förekommer *skärfläcka*, *brushane*, *sydlig kärrensäppa*, *rödspov* och *ärta*. Många ovanliga tillfälliga gäster har noterats. På udden vid Biskopshagen finns ett naturreservat med ljungebvuxen kusthed och vackra klippformationer.

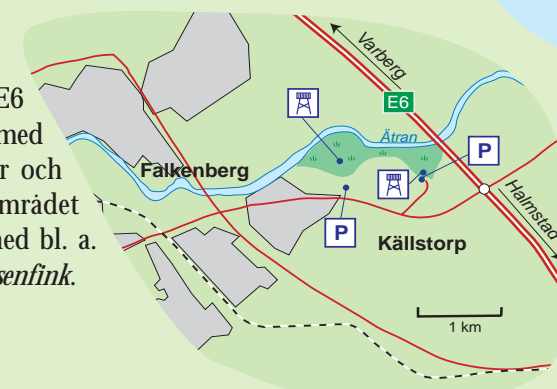
4 Galtabäck

Strax norr om Galtabäcks hamn finns den grunda lagunen Lerjan, omgiven av betade strandängar. På sommaren häckar *tofsvipa*, *strandskata*, *rödbena* och *gravand*. Under vår och höst rastar änder och vadare. Lerjan är en god sträcklokal för småfågel på hösten vid ostliga vindar och vintertid syns ofta *berglärka*. Söder om Galtabäck ligger en 10 km lång kuststräcka med betade strandängar som är internationellt Ramsarområde. Här saknas dock iordningställda P-platser.

6 Källstorps hålor

Strax söder om Ätran vid E6 finns ett våtmarksområde med fuktängar, vassar, alridäer och konstgjorda dammar. Området har ett varierat fågeliv med bl. a. *ärta*, *brun kärnhök* och *rosenfink*.

7 Busör

Under vår och höst rastar vadare i bukten söder om Busör och änder uppehåller sig i vattnet innanför revet. Det är också en bra plats att se *havsula*, *liror* och andra havsfåglar när det blåser västlig vind under hösten. På Busörsrevet ses ibland också *toppskarv* under vintern. Vid Enets och Steninge-Stensjö naturreservat finns enbuskrika ljunghedar och klapperstensfält. I buskagen häckar *hämpling*, *gulsparv*, *grönfink* och *törnsångare*. I Skipås naturreservat finns fina hassellundar med blåsippor. I Haverdalsreservatet, några kilometer söderut häckar *fältpiplärka*.

§ Visa hänsyn och följ anvisningar

Den som vistas i vår vackra natur måste också visa hänsyn. Du får fritt besöka gömslen och fågeltorn, men undvik att gå nära häckande fåglar och var uppmärksam på varningsbeteenden. Det betyder oftast att fågeln har bo i närheten. På många fågellokaler är det tillträdesförbud under delar året, oftast 1/4–15/7. Ta reda på vad som gäller genom att läsa skyltar och information. Hundar skall alltid hållas kopplade på fågellokaler. Gå aldrig över privat tomtmark och parkera endast på anvisade platser.

= parkering

= gömsle

= fågeltorn

